

**RAPORT Z WYKONANIA AKTUALIZACJI
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
GMINY KARTUZY
NA LATA 2013-2016
Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY
NA LATA 2017-2020**

okres sprawozdawczy

OD 01.01.2014-31.12.2015

STYCZEŃ 2016

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Ocena stopnia realizacji uchwalonej „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”	3
3. Podsumowanie	12

1. Wprowadzenie

Rada Miejska w Kartuzach uchwałą nr XXXVII/479/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. ustanowiła dokument pn. „Aktualizacja Gminnego Programu Ochrony Środowiska na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” (zwany dalej *Programem*). Dokument ten stanowi aktualizację przyjętego wcześniej dokumentu o tej samej nazwie, ale innym okresie objętym programowaniem, a jego celem jest realizowanie założeń Polityki Ochrony Środowiska na szczeblu lokalnym. Przedmiotowy dokument jest aktem prawa miejscowego. Z wykonania gminnego programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy co dwa lata sporządza raport, który przedstawiony zostaje właściwej radzie gminy, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U.2013.1232 ze zm.). Niniejsze opracowanie obejmuje okres sprawozdawczy: od 1 stycznia 2014 - 31 grudnia 2015 r.

2. Ocena stopnia realizacji uchwalonej „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”

W celu oceny stopnia realizacji działań określonych w dokumencie stanowiącym przedmiot niniejszego raportu - dokonano szczegółowej analizy przyjętych założeń. Efektywność Programu monitorowano na podstawie mierników przyjętych w Tab. 39 Programu. Założone wskaźniki dobrane zostały tak, aby uwidocznic wymierny efekt danego działania. Przedstawione w Tab.1. dane pochodzą z danych znajdujących się w posiadaniu tut. Urzędu oraz jednostek podlegających gminie i nie dotyczą wszystkich działań podejmowanych na terenie Gminy, przez różne podmioty od gminy niezależne.

Tab.1. Efektywność Programu mierzona na podstawie przyjętych mierników

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
Ochrona różnorodności przyrodniczej Gminy			
Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych oraz zasad ochrony przyrody i krajobrazu	Ilość uchwalanych mpzp uwzględniających ww. zapisy/rok	3	
Nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż tras komunikacyjnych	Ilość wykonanych przez gminę nasadzeń drzew i krzewów oraz wydane środki finansowe na ten cel	Nasadzono łącznie 41 szt. drzew; koszt nasadzeń – 3.444 zł.	

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
Utrzymanie i rewitalizacja terenów zieleni miejskiej	Nakłady finansowe wydane na ten cel	Umowa na utrzymanie terenów zieleni miejskiej na kwotę 222.480 zł, w tym zlecenia na kwotę 190.320 zł (w 2014 r.). W 2015 r. umowa na utrzymanie terenów zieleni zawarta na kwotę 210.296,40 zł, w tym zlecenia na kwotę 190.320 zł.	
Tworzenie nowych terenów zieleni urządzonej	Powierzchnia nowo utworzonych terenów zielonych na terenie Gminy Kartuzy	3.880 m ²	W 2014 r. powstał park rekreacyjno-naukowy w Kaliskach.
Rekultywacja jezior kartuskich	Uzyskanie poprawy jakości wód jezior kartuskich, odbudowa różnorodności biologicznej ich wód oraz odwrócenie procesu ich degradacji	Opracowano <i>Program rekultywacji jezior kartuskich</i> , przeprowadzono kampanię edukacyjną promującą koncepcję rekultywacji, przeprowadzono kompleksowe badania dotyczące składu osadów dennych i czystości wód w jeziorach, zinwentaryzowano wyloty do jezior kartuskich, uczestniczono w spotkaniach z potencjalnymi wykonawcami i oferującymi usługi związane z rekultywacją. Obecnie trwają prace nad wyborem koncepcji rekultywacji, opracowaniem projektu oraz oczekiwaniem na wyjaśnienie kwestii związanych z własnością gruntu pod wodami. Wystosowano pismo do Marszałka Województwa Pomorskiego o udostępnienie gruntów pod kartuskimi wodami na cele rekultywacji.	
Ochrona przed deficytem wody			
Tworzenie odpowiednich zapisów w decyzjach i planach zagospodarowania przestrzennego (mpzp) odnośnie lokalizacji mikro i małej retencji wody	Ilość uchwalonych mpzp uwzględniających ww. zapisy, wydanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego/rok	1 mpzp	
Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi			
Termomodernizacja budynków	Ilość budynków poddanych termomodernizacji	0	

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE)	Ilość przedsięwzięć zrealizowanych dzięki udzielonemu wsparciu finansowemu	1	Wymiana 7 lamp solarnych w Kaliskach
Zakup energii z rosnącym udziałem energii pochodzącej z OZE	Rosnący udział energii z OZE w wolumenie zakupionej energii	2014r. – 421.607,73 kWh, 2015 r. – 439.944,99 kWh.	Dane dotyczące zakupionej energii pozyskano od operatora. Udział energii z OZE w wolumenie zakupionej energii obliczono w oparciu o strukturę paliw i innych nośników energii pierwotnej zużytej do wytworzenia energii elektrycznej sprzedanej przez ENERGA-OBRÓT SA w 2014 roku (wg danych ENERGA SA procentowy udział energii z OZE wynosi 27,18%).
Stworzenie podstaw planistycznych i organizacyjnych dla rozbudowy sieci gazowych na terenie Gminy Kartuzy	Opracowanie podstaw planistycznych i organizacyjnych dla rozbudowy sieci gazowych na terenie Gminy Kartuzy	Opracowano i uchwalono dokument będący podstawą planistyczną dla rozbudowy sieci gazowej w 2015 r., tj. <i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kartuzy</i> oraz zawarto 1 porozumienie w sprawie poprawy jakości powietrza.	W 2015 r. zawarto porozumienie z PGNiG dotyczące współpracy na rzecz poprawy jakości powietrza w Gminie Kartuzy.
Poprawa jakości wód			
Budowa kanalizacji sanitarnej w Brodnicy Górnej	Długość nowej sieci	0 km	Nie wybudowano sieci w ww. miejscowościach, natomiast w okresie sprawozdawczym wykonano sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 0,44 km.
Budowa kanalizacji sanitarnej w Dzierżążnie-Pikarni, Mezowie, Kaliskach	j.w.	j.w.	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kartuzy	Ilość wybudowanych nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	36 szt.	Oczyszczalnie wybudowano przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych	Ilość zinwentaryzowanych	2014 r. – 2528 szt. 2015 r. – 2529 szt.	

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
i przydomowych oczyszczalni ścieków	zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków		
Kontrola zawartych umów na odbiór ścieków bytowych ze zbiorników bezodpływowych	Ilość umów zawartych i rozwiązanych pomiędzy właścicielami nieruchomości a podmiotami świadczącymi tego typu usługi	W okresie od 01.01.2014 r. do 31.12.2015 r. zawarto 106 umów, rozwiązano 30 umów.	
Ochrona jakości powietrza i ograniczanie oddziaływania hałasu			
Promowanie korzystania z rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku poprzez zamieszczanie informacji na stronach gminy	Ilość zamieszczonych wpisów informacyjnych na temat promowania rowerów i przyjaznego transportu	Ok. 20 wpisów. W ramach tego działania odbyła się <i>Kaszubska Próba Kolarska</i> – 5 serii (2014 r.) i 4 serie (2015 r.), <i>Cartusia MTB</i> w dniu 01.06.2014 r. oraz <i>Triathlon</i> w dniach 06.07.2014 r. i 12.09.2015 r.	Podane wydarzenia odbyły się również z udziałem organizacji pozarządowych. Trwają prace nad budową Kaszubskich Tras Rowerowych – działanie ciągłe.
Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem	Ilość uchwalonych miejscowych planów uwzględniających ww. zapisy	2	
Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzenie zapisów w SIWZ uwzględniających montowanie dźwiękoszczelnych okien i kładzenie cichej nawierzchni	Ilość zapisanych przetargów, które uwzględniają takie zapisy	0	Informacje takie zawarto w niektórych projektach i nie powielano ich w SIWZ. Dokumentacja projektowa jest załącznikiem do SIWZ.
Budowa I etapu obwodnicy miasta Kartuzy na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 211	Oddanie do użytku obwodnicy miasta Kartuzy	Trwają prace nad budową obwodnicy – działanie przewidziane na kolejny okres programowania.	
Racjonalna gospodarka odpadami			
Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania, uzyskanie odpowiedniego poziomu recyklingu i przygotowanie do ponownego użycia	- udział % masy odpadów biodegradowalnych nieskładowanych/rok, - udział % odpadów przekazanych do recyklingu/rok, - udział % odpadów przygotowanych do ponownego użycia/rok.	Gmina osiągnęła następujące poziomy - udział 61,4% masy odpadów biodegradowalnych zeskładowanych/rok 2014, - udział 30,3% odpadów przekazanych do recyklingu i przygotowania do ponownego użycia (papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła)/rok 2014, - udział 98% odpadów budowlanych przygotowanych do	Gmina nie osiągnęła wymaganego poziomu w roku 2014, na skutek czego została naliczona kara pieniężna w wysokości 43.665 zł, której płatność zawieszono na okres 5 lat. Gmina po uzyskaniu wymaganego poziomu może ubiegać się o

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
		ponownego użycia i recyklingu/rok 2014.	umorzenie przedmiotowej opłaty.
Kontrola podmiotów posiadających wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania, transportu i zagospodarowania odpadów	Informacja i kwartalnych sprawozdaniach złożonych przez podmioty posiadające wpis do rejestru	Wpis posiada 8 podmiotów. Podmioty, które świadczą usługę odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych regularnie przedkładają sprawozdania kwartalne w roku 2014 i półroczne w roku 2015.	
Kontrole składanych „deklaracji śmieciowych”	Ilość wydawanych decyzji naliczających wysokość opłat	W roku 2014 wydano 18 decyzji określających opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a w roku 2015 – 103 decyzje.	Łączna ilość wydanych decyzji w okresie sprawozdawczym – 121.
Monitoring nieczynnego składowiska (w ramach rekultywacji)	Wyniki monitoringu	W 2014 r. sporządzany był pełny monitoring składowiska, natomiast w 2015 r. przeprowadzany był monitoring częściowy.	W monitoringu pełnym parametry przewidziane do badania badane są raz w roku (zgodnie z odrębnymi decyzjami Starosty), w monitoringu częściowym – raz na dwa lata. Za każdym razem wyniki badań przekazywane są Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.
Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	Ilość zlikwidowanych „dzikich wysypisk”	0	Nie prowadzi się inwentaryzacji dzikich wysypisk. Wprowadzane ulepszenia w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz zwiększonej kontroli przedsiębiorców świadczących usługę odbierania odpadów w ramach umowy z gminą, przyczyniają się do racjonalizacji gospodarki odpadami komunalnymi. Stacjonarne tzw. PSZOKI (Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
			zlokalizowane w dwóch miejscach na terenie Gminy zapobiegają także porzucaniu odpadów wielkogabarytowych w miejscach nieprzeznaczonych.
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	Ilość odpadów azbestowych usunięta w 2014 r. – 20,8 ton, w roku 2015 – 69,04 tony	Łączna ilość usuniętych odpadów azbestowych w latach 2014-2015 wynosi 90,84 Mg
Zapobieganie poważnym awariom			
Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia – umożliwienie uczestnictwa radnych i pracowników w szkoleniach i ćwiczeniach	Liczba ćwiczeń i szkoleń	Organizowane są okresowe kursy BHP, w 2015 r. – odbyło się szkolenie dotyczące zabezpieczenia i monitorowania sieci teleinformatycznej oraz spotkania dla pracowników urzędu dotyczące bezpieczeństwa danych w sieci.	
Rewitalizacja budynku OSP w Łapalicach	Zrealizowanie inwestycji, poniesione koszty	Inwestycja zrealizowana i zakończona w 2014 r. Koszt rewitalizacji – 728.393,97 zł.	OSP w Łapalicach rozpoczęto w 2013 r., inwestycja zakończona została w 2014 r. Koszt poniesiony w 2013 r. – 525.089,54 zł.
Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa			
Promocja walorów przyrodniczych gminy poprzez zamieszczanie informacji na stronach www, w lokalnych gazetach, na targach turystycznych	Liczba podjętych działań promocyjnych i wielkość poniesionych kosztów	Poniesione koszty na edukację w zakresie promocji walorów turystycznych - 3000 zł; na stronach www.kartuzy.pl i www.poland24h oraz w lokalnych mediach – Kartuzy Nasze Miasto zamieszczono łącznie 12 artykułów zawierających elementy promocji przyrodniczej gminy.	
Informowanie mieszkańców przez portal internetowy gminy o stanie środowiska na terenie gminy oraz działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony	Raporty i publikacje zamieszczone na stronie Gminy.	Gmina Kartuzy posiada odrębne podstrony poświęcone gospodarce odpadami komunalnymi oraz niebezpiecznymi (azbest) – odpowiednio www.odpady.kartuzy.pl i www.azbest.kartuzy.pl . Ponadto, na stronie www.kartuzy.pl oraz lokalnych portalach www.kartuzy.info i www.expresskaszubski.pl	

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
		zamieszczono artykuły dotyczące jakości powietrza, traktujące o źródłach zanieczyszczenia i możliwych sposobach zwalczania „niskiej emisji”. Na stronie www.kartuzy.pl na bieżąco umieszcza się informacje dotyczące stanu środowiska, jeżeli sytuacja tego wymaga. Informacje te dostępne są również na stronach Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska jako organu odpowiedzialnego za monitoring środowiska. W roku 2014 przygotowano i wyemitowano w lokalnej telewizji dwa wywiady – jeden poświęcony był postępowaniu z azbestem, a drugi dotyczył ochrony powietrza w kontekście wymiany systemów grzewczych.	
Edukacja ekologiczna mieszkańców na rzecz upowszechniania proekologicznych postaw i wykształcenia u mieszkańców odpowiedzialności za środowisko – organizacja seminariów, wykładów, konkursów, Festynów i imprez o tematyce ekologicznej	Ilość podjętych działań edukacyjnych i poniesione koszty	W 2014 r. odbył się I Festyn Ekologiczny, który powtórzony został w czerwcu 2015 r. Oba wydarzenia skierowane są do młodzieży szkolnej i mają na celu przybliżenie młodzieży kwestii związanych z ochroną środowiska poprzez zabawę i konkursy. W 2014 r. wystosowano pisma do sołtysów informujące o potrzebie oraz procedurze uzyskania zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów. W 2014 r. zorganizowano panele tematyczne w 3 placówkach edukacyjnych – Kiełpinie, Brodnicy Górnej oraz w Kartuzach traktujące o stanie powietrza w Naszej Gminie. Wystosowano również informacje do Sołtysów w sprawie warunków bezpiecznego dla pszczół, stosowania chemicznych środków ochrony roślin. W 2015 r. wygłoszono prelekcję w zakresie ochrony i wydawania zezwoleń na usuwanie drzew wśród	Łączna ilość kosztów poniesionych na edukację ekologiczną – ok. 38.988,58 zł w 2015 r. i w 2014 21.850,00 zł.

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
		<p>rolników. Drukowane są ulotki i książeczki dotyczące przeprowadzanie właściwej segregacji odpadów komunalnych i edukacji w tym zakresie, które są na bieżąco rozsyłane mieszkańcom. W ramach spotkań sołeckich organizowano pogadanki dot. zmian w systemie gospodarki odpadami (prezentacje) w każdym sołectwie i na terenie miasta Kartuzy. Wszelkie informacje związane z edukacją ekologiczną zamieszczane są na odrębnej stronie www.odpady.kartuzy.pl.</p> <p>Organizowano również przedstawienia dla młodzieży o tematyce środowiskowej np. „Pieski świat” w 2014 r. Zorganizowano konkurs na grę komputerową promującą właściwą segregację odpadów komunalnych, w którą każdy użytkownik strony odpady.kartuzy.pl może zagrać. W roku 2014 zorganizowano konkurs plastyczny o tematyce racjonalnej gospodarki odpadami. Zorganizowano również konkurs na plakat wśród młodzieży szkolnej dot. prawidłowej segregacji odpadów – najlepszy rozwieszono na terenie gminy Kartuzy. W 2014 r. Przygotowano cykl dwóch wywiadów wyemitowanych w lokalnej telewizji dotyczących wymiany azbestu i systemów grzewczych.</p>	
Promowanie korzystania z OZE, zmian nośników energii z paliw stałych na płynne lub gazowe	Ilość podjętych działań promocyjnych i poniesione koszty	Ogłoszono nabór na dofinansowanie do wymiany systemów grzewczych – informacje o naborze publikowano w lokalnych mediach, na stronach urzędowych oraz przy pomocy proboszczów parafii. Umieszczono także dwa artykuły promujące wymianę	W 2015 r. łączne koszty na dofinansowanie do wymiany systemów grzewczych wyniosły 118.752,41 zł. W 2014 r. – koszty dofinansowania wyniosły 115.783,93 zł. Do ww. kwot

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
		ogrzewania na ekologiczne. Wyemitowano wywiad z pracownikiem gminy dotyczący promowania wymiany węglowych źródeł ciepła.	została doliczona dotacja otrzymana z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Promocja energooszczędnych rozwiązań w budownictwie – podnoszenie efektywności energetycznej budynków	Ilość podjętych działań promocyjnych i poniesione koszty	Uchwalono <i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej</i> , który promuje energooszczędne rozwiązania w budownictwie.	
Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, szczególnie w zakresie selektywnej zbiórki	j.w.	<ul style="list-style-type: none"> - utworzono odrębną stronę internetową poświęconą tematyce segregacji odpadów, - wydano kilka rodzajów ulotek i broszurek informacyjnych; broszurki wysłano wraz z deklaracjami, - wydano poradnik jak segregować odpady (w formie książeczki), - od 2014 r. organizowany jest Festyn Ekologiczny wpisany w stały kalendarz imprez Gminy Kartuzy, w którym zgłębiana jest tematyka dotycząca segregacji, a odbiorcami festynu jest młodzież szkolna, - zorganizowano szereg konkursów dla młodzieży szkolnej o tematyce gospodarki odpadami tj. konkurs na plakat, na grę komputerową, konkurs plastyczny dla przedszkolaków, itp. - przygotowano i wyemitowano w lokalnej telewizji cykl wywiadów z pracownikami Urzędu nt. gospodarki odpadami (w 2014 r.). 	
Akcje informacyjne dotyczące możliwości finansowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, wskazujące firmy uprawnione do demontażu oraz zagrożenia zdrowia związanego z samodzielnym prowadzeniem prac.	Ilość podjętych działań informacyjnych i poniesione koszty	Ogłoszono nabór wniosków o dofinansowanie na stronach urzędu oraz w lokalnych mediach. Wystosowano również pisma do sołtysów z prośbą o rozpowszechnienie informacji o dotacji. Utworzono stronę internetową www.azbest.kartuzy.pl , w której znajdują się odnośniki dotyczące bezpiecznego	

Cel do roku 2020	Przyjęty miernik	Opis działań w oparciu o przyjęte mierniki	UWAGI
		użytkowania i demontowania wyrobów zawierających azbest oraz wskazanie punktu informacji o azbestie, gdzie przez cały rok można uzyskać informacje o dofinansowaniu i szkodliwości związanej z użytkowaniem wyrobów azbestowych.	
Wspieranie rozwoju szkolnej edukacji w zakresie ochrony przyrody i środowiska			
Pomoc finansowa w realizacji zajęć z edukacji ekologicznej, w organizacji konkursów, akcji ekologicznych w jednostkach dydaktycznych	Ilość podjętych działań i poniesione koszty	Podjęte zadania w zakresie edukacji ekologicznej opisano powyżej.	
Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego	j.w.	W roku 2014 i 2015 zorganizowano akcje „Dzień Ziemi” i „Sprzątanie Świata”. Łączny koszt ww. akcji wyniósł ok. 500 zł.	Gmina zapewniała worki oraz rękawice do sprzątania; firmy wywozowe współpracujące z Gminą zapewniły transport odpadów do zakładu utylizacyjnego.

3. Podsumowanie

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym pozwalającym realizować cele polityki ekologicznej państwa. Zaplanowane kierunki działań muszą zostać zdefiniowane dla każdego z obszarów ochrony środowiska: stosunków wodnych i jakości wód, jakości powietrza, ochrony gleb, gospodarki odpadami, ochrony przyrody, itd. W celu weryfikacji wykonalności przyjętych założeń określono mierniki realizacji przyjętego Programu, które pozwolą na monitorowanie stopnia osiągnięcia założonych celów. Praktycznie wszystkie założone cele zostały zrealizowane. Część działań zaplanowanych jest jako długoterminowe, których realizacja trwać będzie przez następny okres programowania (np. rekultywacja jezior kartuskich czy budowa obwodnicy Kartuz).